El projecte de recerca de l'ICAC sobre els aqüeductes romans de Tàrraco rep el Premi Tàrraco.

El projecte de recerca de l'ICAC sobre els aqüeductes romans de Tàrraco, liderat per Jordi López Vilar, ha estat guardonat per l'Ajuntament de Tarragona amb el Premi Tàrraco, en reconeixement de la seva tasca en donar a conèixer aquesta peça tan rellevant del conjunt arqueològic de Tàrraco.

El Saló de Plens de l'Ajuntament de Tarragona ha acollit el 30 de novembre de 2021 l'**acte de lliurament de l'XI Premi Tàrraco**. Coincidint amb el 21è aniversari de la Declaració de Patrimoni Mundial del Conjunt de Tàrraco, l'alcalde de Tarragona, Pau Ricomà, ha volgut reconèixer a l'equip de recerca sobre els aqüeductes romans de Tàrraco.

Aquest guardó distingeix aquelles accions que permeten la conservació, preservació i difusió del patrimoni de la ciutat, tant el que fa referència al conjunt històric romà, com la resta de patrimonis universals materials i immaterials reconeguts per la UNESCO que són de l'àmbit de la ciutat.

L'estat del coneixement de la xarxa hidràulica de la Tarragona romana abans de començar el projecte de l'ICAC dirigit per Jordi López Vilar era realment precari

L'objectiu principal del projecte era localitzar, descriure i cartografiar detalladament tots i cadascun dels trams visibles dels aqüeductes, definir el seu traçat i elaborar un document que permetés la seva protecció real i la seva futura posada en valor. L'estat del coneixement d'aquesta obra hidràulica era força precari, atès que els seus recorreguts eren imprecisos en força llocs.

L'alcalde de Tarragona, **Pau Ricomà**, va destacar el valor del projecte premiat,

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

“demostrant uns grans coneixements històrics sobre una infraestructura com els aqüeductes romans”. Per la seva banda, el conseller de Patrimoni, **Hermán Pinedo**, va posar l’èmfasi en “el vincle ineludible amb l’aigua que sempre ha tingut la nostra ciutat. El riu Francolí, Tulcis per als romans, va ser probablement una de les raons per les quals aquests van decidir fundar l’antiga Tàrraco en un proper promontori”.

> El poble romà, coneixedor de la riquesa del riu Francolí, va construir una gran xarxa de canalitzacions que permetia abastir amb la seva aigua la ciutat de Tàrraco, va recordar el conseller de Patrimoni de l’Ajuntament de Tarragona, Hermán Pinedo.

I va afegir: “Avui, més de dos mil anys després d’allò, podem conèixer al detall com eren aquests primers aqüeductes excavats a la roca pels romans, així com saber el traçat que seguia aquesta canalització des del torrent de la Fonollosa fins a Tarragona. Una informació que, sens dubte, dona llum sobre l’origen de la ciutat de Tàrraco i sobre el seu encaix econòmic al territori, així com sobre la seva transformació a capital provincial de la Hispània Tarraconensis. Aquest nou coneixement sobre el passat de Tàrraco el tenim gràcies als treballs de recerca impulsats des de l’ICAC i desenvolupats per un equip humà multidisciplinari dirigit pel doctor Jordi López Vilar”.

Amb el lliurament del guardó, la ciutat vol reconèixer la feina de l’equip humà que hi ha darrera d’aquest projecte i, també, reconèixer la tasca de l’Institut Català d’Arqueologia Clàssica en la seva contribució en la generació de coneixement científic i les seves accions a favor del patrimoni.

Conèixer com els nostres avantpassats van fer front a l’escassetat d’aigua és un tema de primera magnitud

Per la seva part, el director del projecte, **Jordi López Vilar**, va voler agrair la distinció i també fer esment a l'equip humà que ha participat en el projecte i a la col·laboració de les institucions i entitats que l'han fet possible. En el seu discurs, va explicar que "l'aigua és un dels recursos més valuosos a tot arreu, i especialment a la regió mediterrània, que s'ha enfrontat tradicionalment a la qüestió vital del seu accés. Conèixer com els nostres avantpassats van fer front a l'escassetat d'aigua és un tema de primera magnitud".

L'alcalde de Tarragona, Pau Ricomà, i el conseller de Patrimoni, Hermán Pinedo, juntament amb la resta de membres del consistori de Tarragona, en l'acte de lliurament de l'XI Premi Tàrraco, amb Jordi López Vilar, director del projecte guardonat, i Josep Maria Palet, director de l'ICAC. Foto: David Aymerich.

El projecte guardonat vol contribuir a la protecció real i futura posada en

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

valor dels aqüeductes romans de Tàrraco

Fa dos mil·lennis, els romans van construir grans infraestructures hidràuliques, per primer cop, a casa nostra. Les restes d'aquest valuós patrimoni cultural relacionat amb l'aigua col·lectiva es troben disperses pel Camp de Tarragona, formant un mosaic que ha contribuït a la configuració del paisatge.

Ara be, l'estat del coneixement de la xarxa hidràulica de la Tarragona romana abans de començar el projecte de l'ICAC dirigit per Jordi López Vilar era realment precari. Sabíem només del traçat aproximat de dos aqüeductes i alguns trams concrets, especialment els més propers a la ciutat de Tarragona. **Aquest desconeixement generalitzat ha provocat una desprotecció tan gran que en els darrers 40 anys centenars de metres han estat arrabassats sense control** en rompudes forestals, obres de grans infraestructures, urbanitzacions, etc. Una destrucció que ha generat una pèrdua d'informació científica i de patrimoni arqueològic.

> Per tant, l'objectiu principal del projecte era localitzar, descriure i cartografiar detalladament tots i cadascun dels trams visibles dels aqüeductes, definir el seu traçat i elaborar un document que permetés la seva protecció real i la seva futura posada en valor.

Els **treballs de prospecció** per anar localitzant el que quedava de l'obra romana van suposar bastantes setmanes de caminades a peu, en total vora uns 400 km, per camps de conreu, erms i boscos, algun cop impenetrables, per anar localitzant un retall de la roca aquí o unes pedres amb morter de calç allà, testimonis sovint imperceptibles als ulls profans.

Posteriorment, ja en una feina més localitzada, l'equip va dur a terme **excavacions arqueològiques** en diferents punts dels aqüeductes, situats en els termes municipals del Pont d'Armentera, Aiguamúrcia, Vila-rodona, Puigpelat, Vallmoll, els Pallaresos, el Catllar i Tarragona.

Membres de l’equip del projecte de recerca Els aqüeductes romans de Tàrraco (ICAC) en la campanya 2021, al terme de Vallmoll (Alt Camp). Foto: ICAC.

Durant els treballs, els investigadors es van adonar de la gran complexitat de la xarxa romana de proveïment d’aigües a la ciutat de Tàrraco i les seves vil·les immediates —que arriben a sumar un total de 120 km de conduccions— identificant nous aqüeductes, les seves característiques i cronologies.

A més dels quatre —no dos— aqüeductes que duien aigua a la ciutat, n’hi havia d’altres que la portaven a algunes de les principals vil·les romanes que s’escampaven pel territori —com ara Els Munts, Ferran o Centcelles— *(veure notícia relacionada)*.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

> Un panorama, doncs, força complex, que mostra la riquesa del nostre patrimoni arqueològic, i que ens esperona a seguir aprofundint en l'estudi de la xarxa hidràulica romana.

Les tasques han anat a càrrec d'**un equip multidisciplinari** format per deu persones que pertanyen a diferents institucions: l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica, la Universitat Rovira i Virgili i la Universitat Autònoma de Barcelona. Jordi López va voler destacar especialment la tasca feta per Josep Zaragoza, Joan Canela i Anna Gutiérrez Garcia-Moreno en les prospeccions, de Josep Maria Puche en la complexa feina topogràfica, i de Lluís Casas en les analítiques. En el projecte també hi han col·laborat EMATSA, la Reial Societat Arqueològica Tarraconense, i el Centre d'Estudis del Gaià.

D'altra banda, i malgrat la bona voluntat, el projecte no hagués estat possible sense un **finançament extern**. Cal destacar la bona acollida que va rebre el projecte, de bon principi, per part del Consorci d'Aigües de Tarragona (que gestiona el modern aqüeducte de l'Ebre) a través del seu director Sr. Josep-Xavier Pujol, que va proporcionar un primer impuls. Posteriorment, s'hi van sumar la Fundació Privada Mútua Catalana, els ajuntaments de la Secuita i els Pallaresos, i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. A tots ells, l'ICAC els mostra el seu agraïment.

En el seu discurs, Jordi López va voler acabar amb una petició: "Tots sabem que Tarragona necessita de grans inversions en el seu patrimoni monumental. Dediquin també una petita part a restaurar i posar en valor els pocs trams d'aqüeducte que han sobreviscut dins el casc urbà i afores; al Camp de Mart, als Quatre Garrofers, a la carretera de Sant Pere i Sant Pau o a la mateixa finca del Pont del Diable. Són una mostra de l'alt nivell assolit per l'enginyeria romana i cal mostrar-los convenientment a la societat".

Podeu veure els últims resultats del projecte aquí.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Les últimes investigacions de l'ICAC han permès demostrar l'existència d'un aqüeducte anterior al Pont de les Ferres i que, per tant, aquesta famosa construcció romana no era imprescindible per a l'abastment d'aigua de l'antiga Tàrraco. Foto: ICAC.

El projecte *Els aqüeductes romans de Tàrraco* (Projecte Quadriennal, Generalitat de Catalunya, CLT009/18/00098) està dirigit per Jordi López Vilar, investigador de l'ICAC, i està finançat pel Consorci d'Aigües de Tarragona, l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica, la Fundació Privada Mútua Catalana, l'Ajuntament dels Pallaresos i la Generalitat de

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Catalunya.

Notícies relacionades:

«Investigadors de l'ICAC identifiquen el primitiu aqüeducte de Tàrraco, que duia l'aigua del riu Francolí sense necessitat del Pont de les Ferreres», *ICAC*, 11 de novembre de 2021.

«Possible forn romà relacionat amb la construcció de l'aqüeducte romà del Francolí», *ICAC*, 3 de maig de 2021.

«Comencen les prospeccions arqueològiques a l'aqüeducte romà del Francolí», *ICAC*, 22 de març de 2021.

«Els romans captaven aigua a Puigpelat, a més del riu Gaià. Les noves excavacions confirmen la connexió de dos aqüeductes diferents», *ICAC*, 14 de gener de 2021.

«Posem al descobert un nou tram de l'aqüeducte del Gaià al terme dels Pallaresos», *ICAC*, 15 de novembre de 2019.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

«Nou projecte de recerca per a localitzar i documentar l'aqüeducte del Gaià, el més gran construït pels romans a Catalunya», *ICAC*, 7 de juny de 2019.

«Els alcaldes del Gaià i l'ICAC s'uneixen per estudiar els aqüeductes romans», *ICAC*, 23 de febrer de 2018.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)